

การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก (Avian Influenza)

กลุ่มงานระบาดวิทยา กองควบคุมโรคติดต่อ
สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

เหตุผลความจำเป็น

- ไข้หวัดนก Avian Influenza เป็นโรคระบาดในสัตว์ปีกโดยเฉพาะไก่ แต่สามารถติดต่อมายังคนทำให้ป่วยและมีอาการรุนแรงถึงเสียชีวิตได้ ดังที่เกิดการระบาดในฮ่องกงเมื่อปี ๑๙๙๗ มีรายงานป่วย ๑๘ ราย เสียชีวิต ๖ ราย และในปี ๒๐๐๔ มีรายงานว่าเกิดการระบาดในเวียดนาม ป่วย ๑๘ ราย เสียชีวิตแล้ว ๕ ราย
- แม้จะไม่เคยปรากฏหลักฐานว่ามีการแพร่เชื้อจากคนที่ป่วยสู่คนอื่นในอดีตที่ผ่านมา แต่นักการแพทย์และนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่า หากเชื้อไข้หวัดนกในคนเกิดการกลายพันธุ์อันเนื่องมาจากการผสมสารพันธุกรรมกับไข้หวัดที่พบในคน (Reassortment) ก็อาจจะเกิดการติดต่อจากคนสู่คนได้ ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก (Pandemic)

นิยาม

เพื่อประโยชน์ทางการเฝ้าระวังโรค จึงข้อกำหนดนิยามแบ่งเป็น ๓ ระดับดังนี้

ผู้ป่วยที่สงสัย (Suspect) ได้แก่ ผู้ที่มีอาการหรืออาการแสดงต่อไปนี้

- ไข้ (อุณหภูมิร่างกายมากกว่า ๓๘ ° C) ร่วมกับ
- อาการอย่างใดอย่างหนึ่งอันได้แก่ ปวดกล้ามเนื้อ, ไอ, หายใจผิดปกติ (หอบ, ลำบาก), แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นปอดบวม ร่วมกับ
- ประวัติการสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วย/ ตาย โดยตรงในระยะ ๗ วันที่ผ่านมา หรือมีการตายของสัตว์ปีกอย่างผิดปกติในพื้นที่ซึ่งอาศัยอยู่ เช่น ในหมู่บ้าน ในตำบล หรือ ตำบลใกล้เคียง

ผู้ป่วยที่น่าจะเป็น (Probable) ได้แก่ ผู้ป่วยที่สงสัยตามนิยามข้างต้นร่วมกับการตรวจดังต่อไปนี้

- ความผิดปกติของปอดที่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เลวลง แม้จะให้การรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ (Broad Spectrum Antibiotics) ร่วมกับ
- ได้ทำการตรวจทางห้องปฏิบัติการไม่พบการติดเชื้ออื่นที่จะอธิบายอาการป่วยได้

ผู้ป่วยที่ยืนยัน (Confirm) ได้แก่ ผู้ป่วยที่น่าจะเป็นและมีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการต่อไปนี้

- เพาะเชื้อพบ Influenza A ที่ไม่ใช่ H๑ หรือ H๒ หรือ H๓
- ตรวจ PCR ด้วยห้องปฏิบัติการมาตรฐานยืนยันว่าเป็น Influenza A ที่ไม่ใช่ H๑ หรือ H๒ หรือ H๓

การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

๑. Nasopharyngeal swab หรือ Throat swab ถ้าเก็บ Nasopharyngeal aspiration ได้จะดีที่สุด ใส่ลงใน Viral Transport Media (VTM)
๒. Clotted Blood ๕ มิลลิลิตร (cc.) เก็บ ๒ ครั้ง ครั้งแรกเก็บเมื่อพบผู้ป่วย ครั้งที่สองเก็บห่างจากครั้งแรกอย่างน้อย ๑๔ วันขึ้นไป
๓. เลือด ๕ มิลลิลิตร (cc.) เก็บในหลอดที่มี EDTA ในกรณีที่เก็บเลือดได้น้อย อาจไม่ต้องเก็บห่างจากครั้งแรกอย่างน้อย ๑๔ วันขึ้นไป

นำส่งถึงห้องปฏิบัติการภายใน ๔๘ ชั่วโมง โดยแช่หรือเก็บในกระดิกน้ำแข็ง อุณหภูมิ ๔° C

(รายละเอียดของวิธีการเก็บและนำส่งตัวอย่าง ศึกษาได้จากคู่มือของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)

การรายงานโรค

ให้ทุกสถานบริการทั้งภาครัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร รายงานผู้ป่วยแม่เพียงสงสัยให้กลุ่มงานระบาด กองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานครทราบโดยด่วน โดยการโทรศัพท์ หรือ โทรสาร ตามระบบของการเฝ้าระวังโรคเพื่อร่วมมือกันสอบสวนโรคและควบคุมโรคโดยด่วนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การสอบสวนโรค ให้มีการสอบสวนโรคเพื่อ

- ยืนยันการวินิจฉัย
- ตรวจสอบประวัติการสัมผัสกับสัตว์ปีก หรือ บุคคลอื่นที่ป่วยมาก่อน
- ค้นหาผู้ป่วยในชุมชนที่อาจไม่ได้มารับการรักษา
- มั่นใจว่าไม่มีการแพร่เชื้อจากคนสู่คน
- ได้ความรู้ใหม่ ๆ ของโรค
- พบจุดอ่อนของการควบคุมป้องกันโรคในชุมชน

การควบคุมโรคเบื้องต้น

๑. ให้ความรู้ที่ถูกต้องถึงวิธีการติดต่อของโรคว่าเกิดจากการสัมผัสกับสัตว์ปีกที่ป่วยมีไข้การบริโภคเนื้อสัตว์
๒. หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย
๓. หากต้องสัมผัสต้องมีการป้องกันการสัมผัสกับอุจจาระหรือสิ่งคัดหลั่งของสัตว์ปีก ได้แก่ การสวมหน้ากากอนามัย สวมถุงมือ และล้างมือ ทันทีเมื่อเสร็จ
๔. หากมีอาการที่สงสัยให้รีบพบแพทย์
๕. เมื่อพบสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตายให้รีบแจ้งปศุสัตว์และรีบทำลายซากด้วยการฝังกลบ (Fact Sheet)

การแจ้งข่าวระบาด

ศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ หรือกลุ่มงานระบาดวิทยา กองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๔๕ ๘๑๐๖, ๐ ๒๓๕๔ ๑๘๓๖ มือถือ ๐๙๒-๔๐๑๘๗๘๖
